

in 6. ubi bona hæreticorum ipso jure confiscata, non possunt apprehendi ante sententiam declaratoriam judicis super crimine commisso; ergo idem dicendum de beneficio clerici uxorati. Resp. neg. consequent. Quia istud, quod beneficium clerici matrimonium contrahentis statim vacet ipso jure, non est statutum in poenam delicti, ut super eo commisso requiratur sententia declaratoria judicis (nam clericus minorista contrahens matrimonium non peccat, sicque nulla poena dignus est) sed id provenit ex incompatibilitate status conjugalis cum beneficio; ut proinde clericum eundem spontaneè eligens, censetur tacite, ipsoque facto beneficium resignare, atque dimittere. Sanchez cit. lib. VII. disp. 42. n. 4; Engel, h. t. n. 2. et alii. (ADNOTATIO XLII.)

13. *Vacatio ista beneficii ipso jure inducta, procedit etiam in matrimonio rato necdum consummato; non vero in sponsalibus de futuro.* — Resp. II. Præmissa conclusio, seu vacatio beneficii ipso jure inducta, procedit etiam in matrimonio rato necdum consummato: non autem in sponsalibus de futuro. Ita Abbas cit. cap. i. n. 5. h. t.; Navarrus, cap. xxv. *Manual.* n. 120; Angelus in *Summa. 7. Clericus.* 5. n. 1; Gonzalez cit. gloss. 15, n. 43; Garcias, ubi supra, cap. viii. n. 1; Sanchez cit. disp. 42, n. 5; Pirhing, h. t. n. 13. et alii. Ratio prioris partis est, quæ supra: quia videlicet vere jam assumptus est status incompatibilis cum Beneficio, ac proinde huic tacite, atque ipso facto renuntiatum; quod proinde ipso jure vacare dignoscitur. Ex quo

14. *Clericus beneficiarius post contractum matrimonium non recuperat beneficium, licet uxor ipsius necdum cognita moriatur, aut religionem ingrediatur.* — Infertur primo, quod si clericus minorista beneficiarius contraxerit matrimonium de præsentis, et uxor ipsius nondum cognita moriatur, aut religionem ingrediatur, non idcirco clericus ille beneficium recuperet. Abbas, cap. i. n. 5. et Barbosa, ibid. n. 4. et 5. h. t.; Covarruvias cit. II. *de Matrim.* cap. vi. § 3. n. 5; Garcias d. part. II. cap. viii. n. 2; Sanchez cit. n. 5; Navarrus, et Angelus, ubi supra; Pirhing h. t. n. 13. et alii passim. Revera enim per assumptionem status matrimonialis, utpote incompatibilis cum beneficio, huic ipso facto renuntiatum totum, sicque vacavit beneficium: unde absque nova canonica institutione non potest recuperari, cap. ii. et cap. iii. *de Re-*

nuntiat. juncta reg. 1. juris in 6. Siquidem jus semel extinctum non reviviscit, licet cesset causa extinctionis, can. *Quam periculosum.* c. 7. q. 1. junctis concordantiis ibidem per Glossam allegatis.

15. *Neque is potest retinere priora beneficia.* — Infertur ulterius, quod ejusmodi clericus post contractum matrimonium nullatenus possit retinere priora beneficia, sed statim teneatur ea dimittere, eo quod, ipso jure vacent; alioquin quippe peccaret mortaliter, ac teneretur restituere omnes fructus, utpote ex re non sua perceptos. Barbosa cit. cap. i. n. 2. h. t.; Navarrus, et Angelus, ubi supra; Sanchez, d. dispnt. 42. n. 10. et seqq. citans alios, ac plura similia corollaria subinferens.

16. *Cur per sponsalia de futuro non vacet beneficium præhabutum?* — Altera vero pars datæ conclusionis, loquens de sponsalibus de futuro, est Abbas cit. cap. i. n. 5. et Barbosa ibid. n. 11. h. t. allegantis Rotam, decis. 772. n. 2. part. II. Recent. Garcie d. cap. viii. citans plures alios: atque asserentis, certum esse, quod per sponsalia de futuro non vacet beneficium clerici. Accedit ratio, tum quia sponsalia de futuro multis modis possunt dissolvi, sicque statum plene incompatibilem non inducunt; prout argumentatur Abbas consil. 62. n. 18. part. II. Tum quia per ademptionem posterioris beneficii incompatibilis, prius nequiquam vacat, donec quis plenam posterioris possessionem acquisierit, recipiendo fructus ipsius, c. *Si tibi concessio.* 26. *de Præbend.* in 6. Idem ergo dicendum de sponsalibus de futuro, utpote plenum jus non tribuentibus.

17. *An clerici invalide contrahentes matrimonium, ipso facto perdant beneficium præhabutum? Affirmatur, quando impedimentum fuit occultum, atque a clerico contrahente ignoratum.* — Resp. III. An clerici invalide contrahentes matrimonium, ipso facto perdant beneficium præhabutum, variant doctores; prout videre est apud Sanchez cit. lib. VII. *de Matrim.* disp. 43. n. 1. et seqq. et Garciam d. part. II. *de Beneficiis,* cap. viii. n. 4. et 5. ac seqq. diversas doctorum sententias referentem. Breviter tamen dicendum, quod si clerici in minoribus ordinibus constituti, vero nubendi animo invalide contrahant matrimonium ob occultum aliquod impedimentum, quod ignorant, ipso jure perdant præhabutum beneficium, istudque vacet: nam ejusmodi clericus veram, atque efficacem habuit

intentionem nubendi, sicque eligendi statum beneficio incompatible; et consequenter huic tacite, atque ipso facto renuntiandi. Et hanc sententiam esse communem vere omnium, asserit Sanchez cit. disp. 43. n. 3. plurimos pro eadem auctores allegans, quamvis ipso postea illam opinionem sequatur, requirendo ad hoc sententiam judicis.

18. *In matrimoniis contra «Is non juris effectus, sed animi destinatio attenditur.* — Nec obstat, quod ejusmodi matrimonium sit nullum ob occultum, et ignoratum antea impedimentum; sicque videatur subintrare reges. 52. juris in 6. «Non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum.» Resp. enim, per dictum occultum impedimentum vitari quidem matrimonium, atque reddi invalidum; non vero destrui veram præhabitam intentionem nubendi, sicque beneficium tacite, ipsoque facto resignandi. Nec urget allegata regula: nam, præter alias ejus fallentias, specialiter ipsa limitatur in matrimonio: cum in matrimoniis contrahendis non juris effectus, sed animi destinatio attendatur, prout habetur c. n. 4. *de Bigamis non ordinand.* Ubi idcirco decisum legitur, quod is, qui mortua uxore promotus ad Ordines sacros fuit, et postea cum secunda de facto contraxit, hancque cognovit, bigamiæ poenam incurrat, haud obstante invaliditate posterioris matrimonii: prout etiam secundum leges infamiam contrahit, qui duas simul habet uxores, cit. *Nuper,* et l. *Eum qui.* c. Ad leg. Jul. *de Adulter.*

19. *Et quid, si clericus beneficiarius scienter matrimonium invalide contraxit.* — Quod si vero talis clericus beneficiarius cognoscat impedimentum dirimens, et sic scienter matrimonium invalide, seu de facto duntaxat contrahat; ut puta, quia est constitutus in sacris ordinibus, aut contrahit cum consanguinea, vel impubere, etc. tunc plures doctores volunt, ejusmodi clericum non ipso jure perdidisse præhabutum beneficium, sed ad hoc esse necessariam sententiam judicis, qui in poenam delicti ipsum privet beneficio. Rationem dant, quia scienter contrahens matrimonium invalide, non assumit statum incompatible cum beneficio; novit enim, se nulliter agere: sola autem voluntas dimittendi beneficium non sufficit ad hujus vacaturam, nisi fiat resignatio ipsius in manus Superioris, c. *Admonet.* 4. *de Renuntiat.* cum similibus. Atque ita videtur tenere Glossa fin. cap. i. h. t. pro se allegans can. *Presbyter-*

rum. dist. 28. Idipsum expresse tenet Barbosa cap. i. n. 7. h. t.; Mascardus *de Probationib.* concl. 183. n. 5. et 6. asserens, hanc conclusionem esse communiorem; Sanchez cit. lib. VII. disp. 43. n. 3. et 4. citans plures alios, hancque appellans probabiliorum.

20. Oppositum tamen, videlicet in tali etiam casu perdi Beneficium ipso jure, tenet Abbas cap. i. n. 7. h. t.; Covarruvias part. II. *Matrimon.* cap. vi. § 3. n. 5; Navarrus, cap. xxv. *Manual.* n. 120; Flamin. Parisius lib. I. *de Resignat. beneficior.* quæst. 1. n. 12; Sylvester 7. *Clericus.* 2. n. 2; Angelus in *Summa. 7. Clericus.* 5. n. 1; Gonzalez ad reg. 8. *Cancellar.* Gloss. 15. n. 44. citans Rotam decis. 1. et 2. *de Sponsalib. in antiq.*; Garcias part. II. *de Beneficiis,* cap. viii. n. 4. allegans plurimos alios. Ratio est, quia contrahens matrimonium, etiam scienter cum impedimento dirimente, quantum in ipso fuit, assumpsit statum cum beneficio incompatible, sicque tacite, atque ipso facto, huic renuntiavit.

21. Nec obstat, quod scienter contraxerit invalide; sicque nihil egisse, imo nec intentionem contrahendi habuisse videatur. Resp. enim, in matrimoniis contrahendis non juris effectum, sed animi destinationem attendi, ut proxime dictum est n. 18. ac proinde in proposito induci vacaturam Beneficii ipso jure, non quidem propter effectum, seu valorem matrimonii; sed propter effectum intentionis cum opere subsequuto: prout in simili loquitur pontifex c. *Nuper.* 4. *de Bigamis non ordinand.* Quod autem in scienter contrahente matrimonium cum impedimento dirimente, hoc ipso deficiat intentio contrahendi, falsum est; uti loquitur Covarruvias cit. n. 5. et patet ex Clem. un. *de Consanguinit. et affinit.* cum similibus.

§ II.

DE PRIVILEGIIS CLERICORUM CONJUGATORUM.

22. *Clerici conjugati in minoribus existentes; gaudent privilegio canonis, et fori.* — Quaritur I. Utrum clerici conjugati, in ordinibus minoribus constituti, gaudeant privilegiis clericalibus? Resp. I. Hujusmodi clerici conjugati, si observent tres conditiones n. seq. declarandas, gaudent privilegio canonis, *Si quis suadente,* 17 q. 4. simulque privilegio fori in causis criminalibus: adeo ut «hujusmodi clerici conjugati pro commissis ab eis excessibus,

vel delictis, trahi non possint criminaliter, aut civiliter ad iudicium sæculare: nec ab iosis sæcularibus iudicibus debeant personaliter, vel etiam peculiariter (ne per unam viam concedatur eisdem, quod per aliam denegatur) ullatenus condemnari. » Ita textus expressus in cap. un. h. t. in 6. Idque novissime confirmatum, atque innovatum fuit in concilio Tridentino sess. 23, cap. VI, de Reformatione. addita clausula illa derogatoria: «Nemini quoad hoc, privilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili suffragante.»

23. *Dummodo habeant tres conditiones ad hoc requisitas, et quas? Bigami sunt nudati omni privilegio clericali.* — Porro conditiones ad hoc requisitæ, sunt tres, quarum priores duæ habentur cit. cap. un. h. t. in 6. Tertia vero novissime addita fuit in concilio Tridentino loc. cit. Prima est: ut ejusmodi clerici «cum unica, et virgine contraxerint»: alioquin enim forent bigami, qui sunt nudati omni privilegio clericali, cap. un. de Bigamis, in 6. Secunda est: «Ut deferant tonsuram, et vestes clericales.» Tertia tandem, et a concilio Tridentino novissime apposita conditio, est: «Ut tales clerici alicujus ecclesiæ servitio, vel ministerio ab episcopo deputati, eidem ecclesiæ serviant, vel ministrant.» Et harum trium conditionum una deficiente, clerici conjugati nullo prorsus gaudent privilegio clericali: nam dictæ tres conditiones requirentur in ipsis copulative ad participandum privilegium canonis, et fori, modo prædicto; uti liquet ex cit. cap. un. § fin. h. t. in 6. juncto concilio Tridentino cit. sess. 23, cap. VI, de Reformatione.

24. *Clerici conjugati nullo gaudent privilegio in bonis suis; sicque tenentur præstare consuetas exactiones, tributa, etc.* — Resp. II. Nihilominus ejusmodi clerici conjugati nullo gaudent privilegio clericali in rebus, seu bonis suis: ac proinde, sicut alii uxorati, tenentur præstare consuetas exactiones, seu collectas, tributa, aliaque servitia. Ita textus in cap. un. § fin. h. t. in 6 ubi dicitur: «In cæteris autem (hoc est præter casus proxime enumeratos) eos gaudere nolumus privilegio clericali.» Idipsum habetur c. Ex parte, 9. h. t. ubi Abbas, Joan. Andreas, Barbosa n. 3. et alii. Covarruvias Practic. Quæst. cap. xxxi. n. 9. Sanchez lib. VII. de matrim. disp. 46. n. 16. et communis.

25. *Insuper probabilius est, eos privilegio fori gaudere solum in criminalibus, non in civilibus.* — Resp. III. Insuper probabilius est, hujus-

modi clericos conjugatos privilegio fori gaudere duntaxat in causis criminalibus, non autem in civilibus. Ita Joan. Andreas cap. un. n. 2. et Barbosa ibid. n. 8. et 9. h. t. in 6; Abbas c. Joannes. n. 3 h. t.; Covarruvias Practic. Quæst. cap. xxxi. n. 7; Farinacius lib. I. Praxis Criminal. quæst. 8. n. 7; Sanchez cit. disp. 46. n. 22 et alii; contra Franchum cap. un. § Et cum. n. 4. de Cleric. conjugat. in 6. Lapum, allegat, 118; Belletum Disquisit. clerical. part. I. § 8. De favor. Cleric. personal. n. 9; Engel, h. t. n. 7; Martham de jurisdict. part. I, sent. 2 cas. 159. n. 5. et nonnullos alios, quos in contrarium citat Barbosa d. n. 8. Ratio conclusionis desumitur ex cit. cap. un. h. t. in 6. ubi post concessum talibus clericis privilegium canonis, et fori in criminalibus, expresse subjungitur: «In cæteris autem eos gaudere nolumus privilegio clericali»: ergo in causis mere civilibus clericis conjugati nullo jvantur clericali privilegio.

26. *Unde in mere causis civilibus conveniendi sunt coram iudice suo sæculare.* — Infertur proinde, quod hujusmodi clericus conjugatus super causa mere civili, conveniendus sit coram iudice suo sæculari: neque is possit opponere exceptionem declinatoriam fori: quia revera non gaudet privilegio fori in causis mere civilibus.

27. *Possunt ab hoc incarcerari pro debito mere civili, etc.* — Infertur ulterius, quod talis clericus pro debito civili, seu pro executione causæ mere civilis, per iudicem sæcularem possit capi, atque in carcerem mitti; absque eo, quod iudex incidat in excommunicationem canonis. Licite enim, ac nequaquam suadente diabolo, id facit: neque injicit ejusmodi clerico conjugato manus violentas, sed justa, ipsum v. g. de fuga suspectum capiendo, et incarcerando. Covarruvias cit. cap. XIII. n. 7; Barbosa, ubi supra, n. 9 et 10; Sanchez d. disp. 46. n. 23. allegans alios: quidquid nonnulli de hoc dubitaverint, imo et hanc incarcerationi potestatem iudici sæculari penitus abnegaverint; uti videre est apud Sanchez loc. cit.

28. *Neque gaudent ullo alio privilegio clericali.* — Infertur tertio, quod clericus conjugatus præter privilegium canonis, et fori, ut supra, nullo alio gaudeat privilegio clericali, ut puta privilegio, cap. Odoardus de Solution. et hujusmodi. Belletum Disquisit. clerical. part. I. § 8. de favor. clerical. personal. n. 11; Aloys. Riccius in Praxi, part. I. resolut. 365. n. 2; Franchus, cap. un. de Clericis conjugat.

in 6; Covarruvias Pract. quæst. cap. xxxi. n. 9; Farinacius lib. I. Praxis criminal. quæst. 8. n. 9, cum aliis. Unde nec est capax beneficii ecclesiastici obtinendi absque legitima papæ dispensatione: nam præter enumerata duo privilegia, habetur in reliquis pro mero laico, nulloque privilegio clericali gaudet. Covarruvias, loc. cit.; Gonzalez ad reg. 8. cancellar. Gloss. 2. n. 68, et 69. junctis dicendis infra n. 43.

29. *Solvitur notabilis instantia ex cap. un. h. t. in 6 desumpta.* — Objicies contra tertiam conclusionem pro favore oppositæ sententiæ. In sæpe cit. cap. un. h. t. in 6. dicitur, clericum conjugatum, servantem conditiones præscriptas, trahi non posse «criminaliter aut civiliter ad iudicium sæculare: ergo etiam in causis civilibus gaudet is privilegio fori; eo præsertim, quia hodie, sive post concilium Tridentinum, debet alicujus ecclesiæ servitio ab episcopo deputari, eique ministrare. Resp. neg. anteced. sit absolute prolutum. Nam textus ex cit. cap. un. h. t. in 6. truncate solum hic refertur, omissis videlicet prioribus illis verbis: «Pro commissis ab eis excessibus, vel delictis trahi non posse, etc.» uti liquet ex dictis n. 22. Unde verus ejusdem sensus est, quod hujusmodi clericus conjugatus non possit conveniri coram iudice sæculari in causis criminalibus, sive agatur super crimine criminaliter, sive civiliter solum. Covarruvias, et Farinacius, ubi supra. Nec urget, quod de facto talis clericus debeat ex deputatione episcopi cuiuspiam ecclesiæ deservire. Nam istud quidem, præter alias conditiones, requirit concilium Tridentinum, de cætero tamen novum privilegium non concedit: quin potius mandat servari constitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit, «Clerici qui cum unicis;» atque habetur cit. cap. un. h. t. in 6. (ADNOTATIO XLIII.)

30. *An clericus conjugatus ad ultiores ordines promoveri valeat? Istud in Ecclesia græca fieri posse, est extra controversiam.* — Quæritur II. An clericus conjugatus ad ultiores ordines promoveri valeat? Hæc quæstio solum procedit de clericis ecclesiæ Latinæ: non loquendo de clericis ecclesiæ Orientalis, seu Græcæ extra controversiam est, ipsos in ordinibus minoribus constitutos posse virginitatem ducere in uxorem, ac postea recipere ordines majores, hisque receptis licite uti sua conjugate. Patet quippe istud manifeste ex c. Cum olim. 6 h. t. ubi pontifex desuper consultius respondit in hæc verba: «Nos igitur

attendentes, quod Orientalis ecclesia votum continentiae non admisit: quoniam Orientales in minoribus ordinibus contrahunt, et in superioribus utuntur matrimonio jam contracto,» etc. His adde dicta paulo superius n. 8. Igitur de clericis Græcis res est indubitata: verum loquendo de clericis ecclesiæ Latinæ, de quibus sacri canones potissimum loquuntur, quæstio remanet. Unde

31. *Clericus conjugatus ecclesiæ Latinæ nequit promovere ad sacros ordines, nisi uxore consentiente et continentiam vovente.* — Resp. I. Clericus conjugatus ecclesiæ Latinæ, etiam non bigamus, nequit promoveri ad sacros ordines, nisi castitate sub voto promissa, simulque consentiente uxore, quæ vel monasterium ingrediatur, vel in sæculo manens continentiam voveat, atque talis ætatis existat, quod nulla sinistra suspicio de ipsa habeatur. Ita constat ex cap. II. h. t. et c. Conjugatus. 5. de Conversione. conjugat. In quo posteriori loco sic statuitur: «Nullus conjugatorum est ad sacros ordines promovendus: nisi ab uxore continentiam profitente, fuerit absolutus.» Concordat can. Seriatim. dist. 32. et can. Episcopus benedictionem. dist. 77. ubi ad talem ordinationem consensus uxoris expresse requiritur: quæ quidem uxor vel debet religionem ingredi, vel in sæculo manens castitatem vovere, simulque omni sinistra suspicione incontinentiæ carere, c. Uxoratus. 8. de conversione. conjugat. Unde in Extravag. Antiquæ Joannis XXII, de Voto, «Auctoritate apostolica districtius inhibetur, ne quispiam durante matrimonio, nondum etiam consummato, aliquem de sacris ordinibus presumat suscipere, nisi prout sacris canonibus noverit convenire.» Ubi Glossa y. Noverit convenire, relatis conditionibus hic jam allegatis, amplius istius declarat.

32. *Dempto casu, quo legitimam divortii causam habens, v. g. ob adulterium uxoris, ordinari desideret.* — Limitatur istud in casu, quo vir legitimam divortii causam habens, v. g. ob notorium, aut legitime probatum adulterium uxoris, ad ordines sacros promoveri desiderat. Tunc enim non est necessarius recursus ad uxorem, aut consensus ejusdem: quia ob talem causam jure divino, Matth. XIX. 9 et quidem in perpetuum, c. Significasti. 4. de Divortii, potest vir imposterum continens, dimittere uxorem suam quoad cohabitationem: sicque ipse etiam invita, reclamante, ad sacros ordines promoveri; cum conjux adultera omni jure conjugali destituatur.